

Nr 45

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner om skydd mot spridning av ärftlig höftledssjukdom hos hundar, m. m.

Motionerna

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner

dels motionen 1972:1272 av herrar Nilsson i Agnäs (m) och Schött (m) vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till förordning som hindrar att ärftlig höftledssjukdom hos hundar sprids,

dels motionen 1972:1300 av herrar Werner i Malmö (m) och Clarkson (m) vari hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan lag att kupering av svans på hund får utföras enbart av legitimerad veterinär.

Remissyttrandena

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen 1972:1272 från lantbruksstyrelsen, statens veterinärmedicinska anstalt, veterinärhögskolan, Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund och Svenska kennelklubben samt över motionen 1972:1300 från lantbruksstyrelsen, Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund och Svenska kennelklubben.

Se bilagor 1 och 2 till detta betänkande.

Utskottet

I de båda här behandlade motionerna föreslås vissa nya författningsbestämmelser rörande hundar. Enligt motionen 1972:1272 bör en förordning utfärdas i syfte att hindra spridning av en hos hundar förekommande höftledssjukdom. Vidare bör enligt motionen 1972:1300 sådan lagbestämmelse utfärdas att endast legitimerad veterinär får kupera svans på hund.

Förenämnda höftledssjukdom, även benämnd höftledsdysplasi, har enligt i ärendet inhämtade remissyttranden stor utbredning hos hundar, särskilt av stuvuxen ras. Sjukdomen, som är ärftligt betingad, yttrar sig såsom en defekt i höftlederna. Defekten är enligt lantbruksstyrelsen i de flesta fall ej alltför besvärande för hunden. Sedan 1950-talet har emellertid berörda myndigheter och organisationer sökt hindra spridning av sjukdomen. Detta har främst skett genom ett frivilligt arbete i Svenska kennelklubbens regi, bl. a. innefattande upplysningsverksamhet och en frivillig hälsokontroll till ledning för avelsarbetet. Verksamheten, som bedrivits i nära samarbete med forskare vid veterinärhögskolan, ges goda

vitsord från högskolans sida. Inte någon av remissinstanserna har funnit skäl tillstyrka motionsyrkandet enligt vilket borde föreskrivas åläggande för kennelinnehavare att för hälsovårdsinspektör och för köpare uppvisa intyg att för avel brukade hundar är fria från höftledssjukdomen.

Vad i ärendet redovisats ger enligt utskottets mening vid handen att bekämpandet av höftledsdysplasi bör kunna fortsätta med de medel som f. n. står till buds. Utskottet finner med hänvisning härtill att motionen 1972:1272 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vad härefter angår frågan om kupering av svans på hund framhålls i motionen 1972:1300 att sådan kupering om den utförs av lekman ofta vållar hunden onödigt lidande och även kan förorsaka besvärande infektioner. Därför bör enligt motionärerna endast legitimerad veterinär tillåtas företa sådant ingrepp. Enligt 10 § lagen om djurskydd får kupering av svans på bl. a. hund, som uppnått två månaders ålder, endast utföras av veterinär. Hund som är yngre än två månader får således kuperas av annan än veterinär. Lantbruksstyrelsen anför i remissyttrande över motionen att kupering av svans på hund i övervägande antalet fall utförs av hundägarna när valpen är ett par dagar gammal. Enligt Svenska kennelklubben synes ingreppet därvid inte förorsaka valpen någon smärta eller medföra några negativa följdverkningar. Ej heller lantbruksstyrelsen anser att sådant ingrepp medför några olägenheter ur djurskyddssynpunkt. De båda remissinstanserna, som avstyrker bifall till motionen, anser dock motiverat att nyssnämnda åldersgräns omprövas. Lantbruksstyrelsen ifrågasätter en sänkning från två månader till två veckor och Svenska kennelklubben till en vecka. Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund biträder för sin del motionen.

Med hänsyn till vad som framkommit vid remissbehandlingen finner utskottet inte tillräckliga skäl för att förorda förbud mot att kupering av svans på hund allttjämt i viss utsträckning görs av annan person än veterinär. När kupering förekommer bör den givetvis utföras på sådant sätt att hunden åsamkas minsta möjliga lidande. Emellertid vill utskottet förorda att den åldersgräns, över vilken endast veterinär får utföra kuperingen, för hund sänks från nuvarande två månader till exempelvis en à två veckor. Riksdagen bör enligt utskottets mening hemställa hos Kungl. Maj:t att denna fråga övervägs och att förslag om erforderlig ändring av 10 § lagen om djurskydd föreläggs riksdagen.

Utskottet hemställer med åberopande av det anförda
att riksdagen

1. lämnar motionen 1972:1272 utan åtgärd och
2. i anledning av motionen 1972:1300 som sin mening ger
Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i det föregående anført
om ändring av 10 § lagen om djurskydd.

Stockholm den 18 oktober 1972

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Antby (fp), Johanson i Västervik (s), Hedin (m)*, Jonasson (c)*, Magnusson i Grebbestad (s), fru Anér (fp), herrar Augustsson (s)*, Larsson i Borrby (c), fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk) och fru Theorin (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Yttranden över motionen 1972:1272**Lantbruksstyrelsen (15.5.1972)**

Lantbruksstyrelsen anför.

Höftledsdysplasi har stor utbredning hos hundar, särskilt av storvuxen ras. Frekvensen hos t. ex. schäfer ligger sålunda vid ca 40 %. Problemet uppmärksammades i Sverige redan under 50-talet, då en samarbetskommitté med företrädare för veterinärhögskolan, kennelklubben och arméns hundskola konstituerades. Eftersom benägenheten för defekten är ärftlig, utgick rekommendation till uppfödare att ta hänsyn härtill i aveln. Ett frivilligt bekämpande startade alltså, och har vunnit gott gehör inom hundaveln.

Intensiv forskning över defekten bedrivs, inte minst i Sverige. Denna har bl. a. visat, att det rör sig om en mycket komplex sjukdom, inte minst från genetisk synpunkt. Trots att det finns bevis för att stor hänsyn tagits till defekten vid avelsurvalet, har frekvensen snarast ökat under den senaste 10-årsperioden, som analyserats noga för schäferrasens vidkommande. Sannolikt medverkar någon hittills oidentifierad urvals- och/eller miljöfaktor till att urvalet mot defekten ej har förväntad effekt.

Dessa problem dryftades på överläggningar i Oslo nyligen med nordisk kennelunions vetenskapliga kommitté, i vilken handläggaren av detta ärende är medlem. Ytterligare åtgärder diskuterades, t. ex. att införa någon form av avkommebedömning för denna defekt. Vid en sådan måste man uppmärksamma också andra kvaliteter, t. ex. de mentala, hos hundarna, så att inte höftledsfelet blir ensidigt fokuserat. Defekten är nämligen i de flesta fall och i mildare form ej alltför besvärande för hundarna.

Lantbruksstyrelsen följer med uppmärksamhet kennelklubbens åtgärder mot höftledsdysplasi och anser ej åtgärder av i motionen föreslagen natur påkallade.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) (24.4.1972)

SVA anför.

Organiserad hälsokontroll kan enligt Kungl. Maj:ts förordning den 23 maj 1969 (SFS 1969:441) anordnas enligt bestämmelser av Konungen eller myndighet, som Konungen förordnar. Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse om organiserad hälsokontroll (SFS 1969:695) kan sådan hälsokontroll av husdjur få anordnas av riksorganisation eller annan samman slutning på jordbruksnäringens område.

I förarbetena till dessa bestämmelser uttalades enligt prop. 1969:43 följande. "Som utredningen föreslagit bör hälsokontrollen gälla närmast sådana husdjur, vilkas egentliga funktion är att ingå i produktionen av animaliska livsmedel eller att användas för transporter inom jordbruket eller för annan verksamhet."

Även om det sålunda inte explicit uttalas, att hundar icke skulle tillhöra de husdjur, för vilka organiserad hälsokontroll må anordnas, kan detta dock ha varit avsikten hos utredning och lagstiftare. Emellertid har föredragande departementschefen i nämnda proposition uttalat, att Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t förordnar bör få närmare regler tillämpningsområdet. För egen del vill anstalten finna det rimligt

att man också inkluderar hundarna i dessa sammanhang, inte minst med tanke på de s. k. nyttohundarna. Kungl. Maj:t har sedan 1951 uppdragit åt Svenska Kennelklubben (SKK) att under lantbruksstyrelsens kontroll föra riksstambok för sådana hundar. SKK bedriver sedan 1958 ett frivilligt försöksbekämpande av den i motionen åsyftade sjukdomen, som i stor utsträckning drabbar de på uppdrag av Kungl. Maj:t stamboksförda hundraserna.

Det synes anslutligen lämpligt att detta bekämpande liksom annan hälsokontroll av hundar – och detta oberoende av om det rör sig om sällskapshundar eller s. k. nyttohundar – kan få bedrivas av SKK såsom s. k. organiserad hälsokontroll med stöd av ovan nämnda förordning och kungörelse samt med anvisningar från lantbruksstyrelsens veterinäravdelning.

Veterinärhögskolan (25.4.1972)

Veterinärhögskolan anför.

Den höftledssjukdom, som motionärerna åsyftar, benämnes höftledsdysplasi. Sjukdomen är ärftligt betingad men heretabiliteten, dvs. graden av ärftlighet, är låg. En nyligen avslutad undersökning visar att den endast är 0,3, dvs. mindre än hälften av dysplasifrekvens och svårighetsgrad påverkas av genetiska faktorer. (Om sjukdomen vore helt betingad av ärftliga faktorer skulle heretabiliteten vara = 1.) Det förtjänar att påpekas att höftledsdysplasifrekvensen blir så hög som ca 38 % när röntgenologiskt höftledsfriska individer paras med varandra.

Sedan 1957 har Svenska Kennelklubben aktivt engagerat sig i en frivillig verksamhet syftande till att sprida upplysning om höftledsdysplasien, att kartlägga sjukdomens utbredning och att genom avelsrådgivning motverka sjukdomens spridning. Det är veterinärhögskolans uppfattning, att klubben därvidlag utfört ett mycket gott arbete. Detta arbete på frivillig basis har bedrivits i nära samarbete med forskare vid veterinärhögskolan och det är angeläget att verksamheten kan fortsätta. Högskolan finner det därför tveksamt, huruvida några fördelar f. n. stå att vinna med det av motionärerna föreslagna arrangemanget. Därför toreslås att man ännu någon tid följer den av klubben bedrivna upplysningsverksamheten för att efter ett eller annat år åter upptaga frågan till förnyat bedömande på grundval av då vunna erfarenheter.

Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund (SDR) (28.4.1972)

SDR anför.

Den höftledssjukdom som avses i motionen har sedan lång tid varit föremål för uppmärksamhet inom kennelorganisationerna. Stor erfarenhet finns därför, som kan ligga till grund för eventuella beslut i frågan.

Motionärerna synes mena, att alla avelshundar skulle röntgenkontrolleras om de var knutna till en kennel. Däremot skulle kontroll ej ske av föräldrar till valpar, som finns utanför kennlar.

Inom de raser där sjukdomen är utbredd sker en avsevärd kontroll i kennelorganisationernas regi. De resultat man nått pekar inte mot att man genom s. k. friröntgen helt kan undvika att det säljs valpar, som är defekta i sina höftleder.

Eftersom anlaget för höftledssjukdomen inte är helt kontrollerbart genom röntgenundersökningar, skulle köpare, om en bestämmelse av den typ som motionärerna avser införes, kunna felaktigt bibringas den

uppfattningen att deras hundvalp ej kunde drabbas av sjukdomen.

Enligt SDR:s uppfattning bör motionen f. n. icke leda till beslut av den typ som motionärerna avser. Däremot synes det lämpligt, att den frivilliga kontroll som påbörjats inom kennelorganisationerna på alla sätt uppmuntras och understödjes.

Svenska kennelklubben (25.4.1972)

Svenska kennelklubben anför.

Svenska kennelklubben har sedan 1958 bedrivit ett frivilligt bekämpande av den hos vissa hundraser förekommande sjukdomen höftledsdysplasi. Arbetet har skett i nära samarbete med forskare vid veterinärhögskolan. Därvid har kunnat konstateras att sjukdomen är ärftligt betingad men att graden av ärftlighet är så låg som 0,3, dvs. mindre än hälften av de faktorer som påverkar sjukdomens frekvens och svårighetsgrad är genetiskt betingade. Med hänvisning härtill torde de i motionens andra stycke föreslagna åtgärderna icke ge avsedd effekt, ett förhållande som också är klart verifierat genom den erfarenhet som vunnits under den tid bekämpningsarbetet pågått.

Svenska kennelklubben betraktar sitt arbete mot spridning av höftledsdysplasi hos hund som en form av organiserad hälsokontroll. Sådan kontroll kan enligt Kungl. Maj:ts förordning den 23 maj 1969 (SFS 1969:441) anordnas enligt bestämmelser av Konungen eller myndighet, som Konungen förordnar. Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse om organiserad hälsokontroll (SFS 1969:695) kan sådan hälsokontroll av husdjur få anordnas av riksorganisation eller annan sammanslutning på jordbruksnäringens område.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer Svenska kennelklubben att få fortsätta sitt arbete med bekämpande av höftledsdysplasi i samverkan med forskare på sätt som hittills skett, och att den av herrar Nilsson i Agnäs och Schött framlagda motionen icke föranleder någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Yttranden över motionen 1972:1300**Lantbruksstyrelsen (15.5.1972)**

Lantbruksstyrelsen avstyrker bifall till motionen och anför.

I 10 § djurskyddslagen (219:1944) stadgas angående kupering. Svanskupering på häst skall alltid utföras av veterinär. Detsamma gäller andra djur om de uppnått två månaders ålder medan alltså djur yngre än två månader får kuperas även av annan än veterinär. Bestämmelsen har funnits sedan djurskyddslagens tillkomst 1944.

Då svanskupering är så mycket lättare att utföra ju yngre djuret är, utför hundägarna det alldeles övervägande antalet kuperingar redan när valparna är ett par dagar till någon vecka gamla. Valpar nära två månaders ålder förs däremot enligt uppgift till veterinär. Till lantbruksstyrelsen (tidigare veterinärstyrelsen) har inte rapporterats att djuren i samband med av ägarna utförda kuperingar förorsakats besvärande infektioner. Enligt styrelsens mening medför dessa ingrepp inte heller några olägenheter ur djurskyddssynpunkt.

Redan vid remissbehandlingen av förslaget till 1944 års djurskyddslag ansåg ett par remissinstanser att svanskupering på hund inte borde tillåtas annat än av medicinska skäl medan andra ville sänka åldersgränsen för kupering utförd av annan än veterinär till två veckor. Lantbruksstyrelsen anser sig av flera skäl böra avstå från att vid detta tillfälle aktualisera frågan om principiellt förbud mot svanskupering på hund. Däremot synes erfarenheterna från de senaste decennierna tala för att stadgandet angående åldersgränsen skulle kunna bringas i överensstämmelse med praxis, innebärande att gränsen sattes vid två veckor.

Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund (SDR) (28.4.1972)

SDR hemställer, att motionen måtte ge anledning till skärpta regler för avlägsnandet av kroppsdelar på djur och biträder den därför.

SDR anför vidare.

SDR har hos Veterinärstyrelsen och senare hos Lantbruksstyrelsen aktualiserat frågan om diverse operativa ingrepp på djur, deras berättigande och utförande. De ingrepp som avsågs var svanskuperingar, kastrationer och andra som kan ha stympande karaktär. Enligt vad SDR erfarit, har åtminstone ett av förbundets förslag fått gensvar i Lantbruksstyrelsen, där enligt uppgift arbete pågår för att få fram nya regler för kastration av diverse husdjur. SDR vill för sin del påpeka, att det är väsentligt att inte enbart stanna vid svanskupering på hund, eftersom kupering även är aktuell för svin, där möjligheterna för kroppsliga lidanden särskilt efter lekmanningrepp är dokumenterade.

Svenska kennelklubben (8.5.1972)

Svenska kennelklubben anför.

Enligt lagen om djurskydd den 19 maj 1944 10 § må kupering av svansen på annat djur än häst, där djuret uppnått 2 månaders ålder, utföras endast av veterinär.

Kupering av svansen på hund utföres normalt då valpen är två till tre dygn gammal. Tekniken är mycket enkel och ingreppet synes inte förorsaka valpen någon smärta eller medföra några negativa följdverkningar. Uppfödare av hundar av de så kallade kuperingsraserna har i många fall skaffat sig en betydande erfarenhet av svanskupering, och de skäl som motionärerna åberopar om "ett lekmanmässigt förfarande som dels vållar djuret onödigt lidande, dels förorsakar besvärande infektioner" synes icke relevanta. Följaktligen saknas anledning att biträda motionärernas yrkande att ingreppet skulle få företagas enbart av legitimerad veterinär.

En annan fråga i detta sammanhang, som däremot enligt Svenska kennelklubbens uppfattning bör göras till föremål för omprövning, gäller den i nuvarande lagstiftning angivna maximiåldern, 2 månader, vid ingreppets utförande. Eftersom — såsom ovan nämnts — kupering av svansen på hund normalt utföres då valpen är två till tre dygn gammal, synes den i lagen angivna maximiåldern böra sänkas till förslagsvis 7 dygn. 10 §, andra stycket, lagen om djurskydd den 19 maj 1944 skulle i enlighet med ovan anförda förslag få följande utformning: "Kupering av svansen på annat djur må, där djuret uppnått en ålder av 7 dygn, utföras enbart av veterinär."

Med hänsyn till vad som ovan anförts hemställer Svenska kennelklubben att den av herrar Werner och Clarkson framlagda motionen icke föranleder någon Kungl. Maj:ts åtgärd men att Kungl. Maj:t låter ompröva utformningen av lagtexten i 10 §, andra stycket, lagen om djurskydd den 19 maj 1944 enligt ovan anfört förslag.